

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. XII. De Priuatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

Obiicies Secundò: Si potest produci diuersa, ergo producta est de facto. Respondeo negando consequentiam: non enim omnia quæ possunt fieri fiunt. Melius argueres è contrario, *potest celum constare eadem specie materiâ, quâ hæc corpora incorruptibilia, ergo de facto illa constat*, quia non sunt diuersificandæ entitates sine necessitate. Neque tamen pro hac parte argumentum virget, quia cum illa materia celi numquam sit habitura nec possit habere nostras formas, videbatur congruentius, *ut produceretur quæ ex natura sua esset alligata illi formæ*, ad quam de facto semper alligabitur, quàm ea quæ esset indifferens ad alias: ob quam rationem diximus supra, probabilius esse, hanc materiam sublunarem non esse capacem aliarum formarum specie diuersarum ab eis quæ sunt in hoc Vniuerso. Et fortè propterea est aliquomodo probabilius cælestem à nostrâ differre.

Sed obiicies Primò cum P. Molina, qui tuetur eas materias esse eiusdem speciei, obiicies, inquam, Augustinum lib. & cap. 1. de Mirabilibus sacre Scripturæ docentem, Deum ex eadem materiâ celum & hæc omnia corpora condidisse. Respondeo, librum hunc, ut indignum Augustino, reici à B. Thomâ. Melius posset afferri è libro 12. Confessionum cap. 8. vbi dicit, omnia à Deo producta ex materiâ informi. Sed respondeo, Augustinum ibi non dicere, producta fuisse ex eadem materiâ, sed ex materiâ, quod verum est.

Obiicies Secundò: Genesis 1. dicitur creasse Deus secundo die firmamentum, diuidens aquas ab aquis, quod firmamentum est celum: sed materia huius firmamenti producta est primo die sub alterâ formâ, ergo illa materia erat capax formarum corruptibilium, ergo eadem in specie cum nostrâ. Pater Hurtadus Disputatione 3. de Cælo, §. 25. conuincitur hoc argumento ad opinandum, materiam celi siderei esse eiusdem speciei cum nostrâ, & prius fuisse sub formâ aquæ; pro quâ sententiâ refert ibi P. Martinum del Rio. Sed non virget, quia firmamentum ibi non significat celum sidereum, sed mediam regionem aeris, quæ secundo die condensata est per frigus, & disposita ad generandas pluuias: hæc autem constat eadem materiâ quâ nostra corpora, vnde ex eo loco Scripturæ nihil certum pro hac sententiâ colligitur, de quo redibit mihi sermo Disp. de Cælo, à num. 43.

QUINTA CONCLUSIO. Si materia cælestis sit diuersa à nostrâ, & alligata formæ celi, est imperfectior, quàm nostra; quia nostra habet capacitatem plurium formarum & perfectiorum quàm illa, est enim nostra capax animi rationalis, & omnium formarum animantium, quæ longè excedunt formam celi.

Dices: Materia celi excedit nostram in incorruptibilitate formæ quàm habet. Respondeo, incorruptibilitatem formæ non esse propriè perfectionem ipsius materiæ sed formæ; nam materia semper est incorruptibilis, etiamsi formæ corrumpantur. Secundò, etiamsi in perpetuitate nostra materia excederetur, adhuc aliunde esset perfectior: sicut forma equi absolute excedit formam celi, & homo absolute excedit celum, licet hoc sit incorruptibile, homo verò & forma equi corruptibilis, quia excessus incorruptibili-

tatis compensatur & superatur aliunde; ita similiter, licet in perpetuitate ea materia excederet nostram, adhuc aliunde nostra compensaret excessum, inò & superaret formam celi.

SECTIO XII.

De Priuatione.

PRIVATIO est posterior materiâ, & prior quàm forma, idè de illâ post materiam & ante formam agendum est.

Priuatio est carentia formæ in subiecto apto. Tò carentia formæ, ponitur loco generis, quia in eo conuenit priuatio cum negatione. *Tò in subiecto apto*, ponitur loco differentie; quia per illud differt priuatio à negatione, quæ est *carentia formæ in subiecto non apto*. Nonnulli priuationem vocant *ens reale priuatum*; sed videtur abusus nominis: sicut si quis diceret, morbum esse salutem realem priuatam, & cecitatem esse visum realem priuatam. Hoc certum, priuationem dari ante intellectum, id est, independentem ab intellectu, hominem non esse videntem, & aërem non esse lucidum; & si hoc tantum velis, dum dicis, priuationem esse ens reale priuatam, verum dicis, impropria tamen voce.

Obiicies: Hæc est vera propositio, *homo realiter est cæcus*, ergo esse cæcum datur à parte rei. Responder Suarez, & Philosophi communiter, eam propositionem in rigore esse falsam, quia dum dicitur affirmatiue *est*, videtur de homine predicari aliqua entitas, cecitas autem non est entitas, sed negatio entitatis; vnde dici deberet, *homo realiter non est videns*, & *aër realiter non est lucidus*, in quâ propositione nihil reale affirmatur, sed potius negatur; verum quia nos eas priuationes concipimus ad modum entis realis, illas predicamus per affirmationem: vnde & de morte dicimus, aduenire, appropinquare, &c. in quibus locutionibus aliquid rationis admiscetur propter dicta. Hæc tamen solutio non placet: ostendi enim in materiâ de scientiâ Dei, Deum hæc directe cognoscere, & non solum dicere, *homo non existit*, sed, *homo moritur*. Idè melius dicitur, illud *est* in hac propositione non significare esse realiter positiue, sed negatiue; talem enim existentiam copula significat, quale est predicatum.

Rogabis Primò, an priuatio & forma opponantur immediatè. Respondeo, si sermo sit de priuatione & formâ, abstrahendo ab omni subiecto, non opponi immediatè vel contradictoriè, quia lapis neque habet formam visivam, neque eius priuationem; & Angelus neque est cæcus, neque est videns: & hoc solum volunt aliqui recentiores, contra quos fusè alij agunt, sed immeritò, quia in re omnes conueniunt. Si verò comparentur respectu subiecti capaxis, dico opponi immediatè & contradictoriè, quia in aëre v. g. non datur medium inter esse lucidum & tenebrosum.

Aduerte hîc, à nonnullis hanc oppositionem immediatam malè probari: inquit enim, quæ non opponuntur immediatè posse diuinitus coherere, sicut calor & frigus; sed forma & priuatio non possunt nec diuinitus coherere, ergo immediatè opponuntur. Hoc argumentum nullum

lum est, quia odium & amor non opponuntur immediate, ut per se patet (est enim medium, nec amare nec odio habere) & tamen nec diuinitus possunt coherere. idem est de vnione hypostatica & peccato, quæ tamen non immediate opponuntur: idem de assensu & dissensu. Malè ergo ex exemplo caloris & frigoris intulere eam propositionem vniuersalem & falsam. Probanda ergo est ea propositio modo paulò antè insinuata. Addo vltius, formam & negationem propriè non opponi immediate, neque contradictoriè, 175 quia de Angelo possibili v. g. non datur modò negatio, quia negatio debet esse in subiecto, Angelus autem nullum habet subiectum: neque item datur forma ipsa, id est ipse Angelus; carentia autem, quia abstrahit à negatione formæ in subiecto, vel extra illud, opponitur semper contradictioni ipsi formæ, sicut ens non enti.

Rogabis Secundò, vtrum priuatio suscipiat magis & minus. Respondeo, si forma, quæ priuat, suscipit magis & minus, ut suscipiunt omnes formæ intentionis capaces, etiam priuatio illius suscipiet magis & minus; maior enim priuatio lucis datur in aëre mediâ nocte, quàm primo manè; item maior priuatio frigoris datur in aquâ calidâ, quàm in tepidâ.

Rogabis Tertiò, vtrum priuatio percipiatur per sensum. Respondeo negatiuè, quia per sensum non percipiuntur nisi entia realia, priuatio autem non est ens reale. Quòd si vmbra & tenebræ videntur percipi per vitium, non est quia videretur percipiuntur, sed quia intellectus colligit, ex eo quòd potentia rectè disposita nihil videat ibi esse carentiam lucis; & sicut auditus non audit carentiam soni, sed intellectus infert, non esse sonum, quia nihil audit; ita visus non percipit tenebras vel carentiam lucis. Vnde fit, ut si quis habeat impeditum visum vel auditum, quantumvis omnia appareant ei obscura & in silentio, non tamen iudicat ita esse, quia non videre vel non audire, non infert defectum obiecti, nisi quando potentia est expedita.

Aduerte, priuationem dupliciter posse tolli, vel positiuè, per ipsam formam, quæ priuat; vel negatiuè, si priuatio in negationem conuertatur, eo quòd subiectum reddatur iam incapax formæ, ut contingeret respectu gratiæ, si Deus ab homine peccatore tolleretur eleuationem ad dona supernaturalia: tunc enim carentia gratiæ, quæ modò est priuatio, quia subiectum est capax illius, transiret in meram negationem gratiæ, quia subiectum tunc esset incapax illius.

177 Potest hic dubitari, an capacitas subiecti ad habendam formam sit pars priuationis, an verò conditio. Respondent recentiores nonnulli, esse conditionem extrinsecam. Sed hi relabuntur in sententiam Connotantium, quam fusè in Logica reici, & à quâ hi etiam abhorrent; vnde reii-

ciendi sunt argumento à nobis sapè repetito. Si enim capacitas subiecti est sola conditio, ergo tota essentia priuationis consistet in carentiâ ipsius formæ; ergo si per impossibile cetera maneant, solaque capacitas subiecti auferatur, adhuc remanebit tota essentia priuationis, quia nulla ipsius pars est ablata, sed sola conditio extrinseca, quæ non est pars essentia; ergo adhuc maneret absolute priuatio in esse talis, quod & contra te, & euidenter falsum est: quia solâ amissâ capacitate ex parte subiecti, iam priuatio mutatur in negationem, ut exemplo posito supra ostendi, & ab omnibus conceditur. Dicendum igitur, eam 178 capacitatem esse partem intrinsecam priuationis; est enim *carentia formæ cum capacitate eam habendi*. Nec quia aliter definitur, est *carentia formæ in subiecto apto*, idèrò *subiectum aptum* excluditur à ratione partis, quia etiam album definitur, ponendo albedinem in obliquo: dicitur enim, *album est quod habet albedinem*, & tamen albedo est pars, & non conditio albi. Oportet ergo benè attendere ad consequentiam doctrinæ, in connotatis, & partibus istis.

Deinde aduerte, priuationem è duobus capitibus diuersificari, primò ex diuersitate subiecti, nam diuersa priuatio gratiæ est, quæ datur in homine, ab eâ quæ datur in Angelo: secundò ex formis ipsis, quibus priuat; vnde diuersa priuatio est quam habet homo respectu gratiæ, ab eâ quam habet respectu actus intellectus, vel caloris, aut alterius formæ. Plura de priuatione videri possunt apud Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 11. Hurtadum Disputatione 3. Phisicorum, Suarezium Disputatione 54. Metaphysicæ, sectione 5.

Hic solet inquiri, vtrum detur regressus à priuatione ad habitum. Sed de hoc egimus supra, dum de appetitu materiæ sermo esset: vbi ostendimus, naturaliter non posse reproduci formam iam corruptam. Nunc solum aduerto, aliquam partem materiæ, quæ semel fuit sub formâ hominis, posse iterum post varias transmutationes subesse eidem animæ, dum v. g. conuersa in panem vel in aliquod animal, postea ab eodem homine panis ille aut animal comeditur, & rursus in eandem materiam eadem rationalis anima introducit: sed tunc non reunitur ea materia per eandem numero vnionem quâ antè. Ratio autem, quare fiat hic regressus naturaliter, ea est, quia anima non fuit corrupta, sed vnio ad illam: vnde rectè potest eadem materia iterum subesse eidem animæ, quin detur regressus à priuatione ad habitum propriè, non tamen reunitur per eandem numero partem vnionis, quia hæc iam perierat. Quomodo autem detur priuatio in materiâ primâ, & quo pacto sit principium generationis, dixi supra Disputatione 1. Sectione 3.